

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

V. De Alienationis Forma, sive Solennitatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

ARTICULUS V.

De Alienationis Forma, five Solemnitatibus.

SUMMARIUM.

67. Tales sunt Tractatus, Consensus & Subscriptio Capituli,
 68. Et Consensus superioris,
 69. Alienandi conferentis potestatem,
 70. Vel potius contractum approbantis:
 71. Quales sunt Episcopus, sede vacante, Capitulum,
 72. Et istius (non etiam Episcopi) Vicarius generalis.
 73. Non exigitur consensus Episcopi loci, in quo res:
 74. Sed ejus, in quo sita est Ecclesia alienans.
 75. Episcopo alienanti neque Archiepiscopi,
 76. Neque Comprovincialium Episcoporum consensus necessarius est.
 77. Exempli alienant cum consensu Papa:
 78. Nisi alicui Generali subsint.
 79. Generalis cum consensu Papa, secularis privilegiis:
 80. Quibus tamen hodie est derogatum.
 81. Consensus Patroni requirendus est ex honestate:
 82. Non ex necessitate,
 83. Saltem, si ille sit laicus:
 84. Cujus etiam consensus tribus casibus necessarius est.
 85. Solemnitatibus destitutam alienationem aliqui irritandam:
 86. Melius alii irritam pronuntiant ipsò Jure,
 87. Illis prescribente etiam, cum alienatio utilis est:

88. Convalescit tamen alienatio solemnitate superveniente,
 89. Etiam ex intervallo,
 90. Perinde, ac si solemnitas ab initio intervenisset.
 91. Valet in foro animæ alienatio carnis solemnitate:
 92. Quam intervenisse in dubio non presumitur:
 93. Nisi super alienatione consecrati instrumentum publicum,
 94. Vel in illa intervenerit decretum judicialis,
 95. Vel diu non sit impugnata.

AD eandem rerum Ecclesie immobilium & pretiosarum alienationem quatuor Solemnitates Jure communi antiquò exiguntur.

Prima est Tractatus Capitularis vel Conventualis de necessitate vel utilitate alienationis ejusmodi rei, requisitus *can. Sine exceptione, 12. q. 2. c. 1. §. 2. Quia etiam, hic in 6. & supra Tit. 10. an. 2. applicatus.*

Secunda, Consensus majoris partii Capituli seu Conventus Ecclesie vel Monasterii, de cujus aliqua ejusmodi re alienanda agitur, *can. cit. c. 1. c. Cùm nos 3. c. Tua 8. de lio, qua à pralat. cujus explicationem dedi eodem Tit. 10. à n. 5.*

Tertia, ad earundem rerum alienationem, non quamcunque, sed strictè in sensu *l. Alienatum 67. ff. de V. S. acceptam, scilicet ad earum Donationem, Venditionem & Permutationem requisita solemnitas est Subscriptio Capituli, *can. Sine c. 1. & Tua cit. eodem Tit. 10. à n. 1. pluribus declarata.**

Quarta demum est Consensus superioris, ad earundem rerum alienationem Ecclesiarum Secularium & Regularium prælati aliisque administratoribus factendam.

endam, præscriptus *Autb. & can. Hoc jus porrectum C. de SS. Eccles. § 10. q. 2. can. Abbatibus, can. Placuit, 12. q. 2. & can. In venditionibus, 17. q. 4.* quorum textum dispositioni non derogavit Pelagius Papa, de rebus monasterii disponendi potestatem totam Abbatibus adstruens *can. Nullam, 18. q. 2.* quia textu isto non Episcopi, sed monachorum potestati est derogatum: & Abbati, sicut illorum secundum Regulam gubernatio, sic rerum quoque monasterii (extra casum alienationis) omnino libera & ab ipsis independens administratio stabilita, Turcremata *in can. cit. & Tamburinus de Jure Abbat. Tom. 3. disp. 13. q. 5. n. 1.*

69. Coultus autem superioris in alienationem rerum Ecclesiæ immobilium duplex est. Uno eorum administratori confertur ipsa alienandi potentia, quæ aliàs caret; quod ejus administratio restricta & limitata sit ad actus, ad rerum distractionem non tendentes: quò modò in Societate JESU superioribus Localibus v.g. Rectoribus Collegiorum ad rei immobilis alienationem necessarius est consensus Præpositi Generalis; cum sine isto alienandi carent potestate, & initus contractus alienationis irritus sit ipsò Jure Naturali. Ratio hujus perspicua est; quia ad contractus & actus cujuscunque substantiam & valorem hòc Jure necessaria est contrahendi sive agendi potentia; ut, ubi hæc desideratur, nec voluntas, nec justitia actus sufficiat: imò nec voluntas esse posse intelligatur, *l. Nolle 4. ff. de Acquir. hered. ubi Baldus & Menoch. Vol. 1. consil. 75. n. 34.* atque idcirco ex hujusmodi potentia defectu proveniens nullitas omnium maxima atque omnino infanabilis sit, per tradita à Vantio *de Nullis. ex def. jurisdict. n. 6.* Locales autem superiores Societatis sine Præpositi Generalis consensu immobilia alienandi po-

tentia carere, exploratum est ex ipsius Constitut. *p. 10. cap. 3. n. 3. Constitut. Gregorii XIII. quæ incipit Apostolica sedis, edita 18. Decemb. 1576.* & ejusmodi superiorum literis, ut vocantur, Patentibus, clausulâ alienationes excipiente solitis muniti. Alter rationem habens meræ solennitatis ad alienationem necessariæ ei, qui, licet alienandi potestate non careat, ad majorem tamen cautelam & removendum periculum læsionis &c. rem immobilem alienare nequit sine consensu superioris, contractum sua autoritate approbantis: quò modò consensus domini directi Vassallo, feudum, *Feud. Lib. 2. tit. 52. & 55. utrobique cap. 1.* judicis decretum interponentis Minori, prædium aut immobilem rem aliam, *l. Non solum 4. C. de Præd. minor. Prælato inferiori aut alteri rerum Ecclesiasticarum administratori, similem rem alienaturo superioris consensus necessarius est, Autb. cum can. cit. & c. Cum nos 3. de liti, quæ à Prælat. Hòc locò de posteriori potissimum consensu est sermo.*

Porro superior, à quo is requirendus est, respectu Ecclesiarum, & Monasteriorum non - exemptorum, per *textus cit.* est Episcopus vel Archiepiscopus in propria sua diocesi, vel alius prælatus jurisdictionem quasi-Episcopalem obtinens in territorium & populum plenò Jure sibi subiectum, *Glossa in Clement. 1. V. Proprii, & sede Episcopali vacante ejus Capitulum, Glossa in Clement. Unic. V. Conferantur, De Rerum permutat.* quia alienationi autoritatem præstare actus est, non Ordinis, sed jurisdictionis Episcopalis: quæ Sede vacante penes Capitulum residet, *c. Hic quæ 11. c. Cum olim 14. de Majorit. & obed. ubi Panormit. n. 2. & Franc. de Pavinis de Offic. & potest. Capit. sede vac. p. 1. q. 10. n. 12.*

Non etiam Officialis, sive Episcopi
Vicarius

Vicarius generalis; quia decreti sive auctoritatis in alienationibus & transactionibus rerum Ecclesiasticarum interpositio exigit mandatum speciale, Sbrozzius de Vicar. Lib. 2. q. 118. n. 2. Pillegrin. Prax. Vicar. p. 1. sect. & subs. 2. n. 55. Alia ratio est Vicarii Capitularis; cum enim iste ex mandato seu commissione generali expedire etiam valeat ea, ad qua expedienda Episcopali Vicario opus est mandatò speciali, consensum, Capituli vice, præstare poterit in rerum, ad inferiores Ecclesias pertinentium, alienationes, per tradita Lib. 1. c. 28. n. 66.

73. An autem Episcopi diocesis, in qua Ecclesia vel monasterium, de cuius rei immobilis alienatione agitur: vel potius ejus, in qua res sita est, auctoritas exigatur, dubium & dissensio non levis est inter DD. Utriusque enim auctoritatem desiderat Baldus in l. Si prædium 16. C. de Præd. minor. quòd utriusque Episcopi interfit. Utriuslibet autem interventum sufficere, vult Bartolus in l. cit. propter text. l. Si prædium cit. & l. Magis puro 5. §. 12. ff. de Rebus illorum, qui sub tutela: quarum legum utrâque ad alienationem rei immobilis alicujus Minoris (ac proinde Ecclesiæ ejus jure gaudentis, c. 1. & c. Auditus 3. de in Integ. restit.) decretū judicis: & priori quidem loci, in quo res sita; posteriori autem domicilii exigunt: & alterius duntaxat interpositio sufficere videtur, Gomez Tom. 2. Var. cap. 14. n. 17. Molina Tract. 2. De J. & J. disp. 224. n. 29. & Bruneman in l. Si prædium cit. n. 3. Contrà determinatè Episcopi loci, in quo res sita est, consensum exigit Glossa in can. In venditionibus cit. V. eodem, arg. l. cit. & c. Sanè 3. de Foro compet. Ubi controversiæ, super re Ecclesiastica ortæ, cognitio præ aliis adstruitur Episcopo loci, in quo illa est sita.

74. Demum Episcopi, cujus jurisdictio-

ni subest Ecclesia vel monasterium, de cuius rei alienatione agitur, auctoritatem sive consensum necessarium ac sufficientem esse, cum Archidiacono in can. In venditionibus, cit. n. 3. Innocentio & Anchiano in c. Pastoralis 14. de Privileg. aliisque docent Redoanus de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 30. casu 1. n. 38. & Pirrhing ad hanc Rubric. n. 49. quorum sententia conformior est sanctionibus Ecclesiasticis & rationi. Illis quidem; quia exigunt consensum ejus, à quo ordinatus est Prælati domus sive monasterii, cujus res est distrahenda; ad hunc enim, tanquam proximum superiorem prælati electi confirmatio & benedictio de Jure spectat, c. 1. de Supplenda neglig. & c. Can. contingat 11. de Etat & qualitat. Tambur. Tract. cit. tom. 1. disp. 6. q. 2. & disp. 11. q. 9. n. 1. Huic verò, sive ratiois quia in alienatione Ecclesiastica exigitur consensus, sicut capituli sive conventus Ecclesiæ vel monasterii, sic etiam Episcopi, cui ex officio incumbit curare; ne illa vel istud rerum immobilium aut mobilium pretiosarum alienatione dispendium & damnum patiantur: cujusmodi cura non Episcopo loci, in quo res sita, tanquam alieno; sed Ecclesiæ vel monasterii, de cuius rei immobilis aut pretiosæ mobilis alienatione agitur, tanquam proprio ejus Pastori, ex officio incumbit. Confirmatur; quia, ne immobilium alienatione rerum suarum dispendium patiantur, periculum subit sola Ecclesia vel monasterium alienans; non res, de cuius alienatione agitur, ac proinde non istius, sed illius Episcopi cognitio & consensus opus erit. Unde corrui ratio & Opinio Baldi; quia, sicut alias solemnitates, sic etiam consensum superioris sacri Canonis exigunt, non propter interesse qualcunque: sed, quod versatur in conservacione aut amissione rerum immobilium aut mo-

aut mobilia pretiosiora: quod cum solam Ecclesiam alienantem afficiat, istius potius superioris curam attingit, quam Episcopi, cujus jurisdictioni subjectus est locus, in quo sita est res.

Neque magis fundata est Opinio Glossæ; quia inter cognitionem judicalem & consensum in alienationem latum est discrimen; cum illa competat ratione rei in territorio sitæ, *c. fin. de Foro compet.* iste vero ratione Ecclesiæ & prælati alienantis; ut hujus potestas relaxetur, & illius indemnitati prospiciatur. Unde, sicut de quæstione super ipsa re orta cognoscere potest iudex, in cujus territorio res est sita: sicut alienationem consentire spectat ad superiorem, cujus jurisdictioni Ecclesiæ, & prælati alienans subjungitur: qui est Episcopus loci, in quo Ecclesiæ, vel monasterium est situm, *can. Omnes Basilicæ, 16. q. 7. c. Cum olim 18. junctâ Glossâ V. In diocesi & fin. de Prescript. c. Constitutus 6. & c. de Religios. domibus.*

Neque suum mihi sensum persuadet Bartolus, cum; quia aliæ pro Minoris Civili, & aliæ solemnitates eodem & Canonico Jure præscriptæ sunt pro alienatione rerum Ecclesiasticarum; tum vero; quia illò ad alienationem immobilium Minoris requisitum decretum est judiciale, & in ipso actu præstatur: non item consensus Episcopalis: qui, hòc ipsò, quòd prælati alienantis potestatem relaxet, alienationem præcedere solet ac debet, *citt. Archidiacon. in c. 1. in 6. & Redoanus n. 43. & 44.*

75. Dubium secundo & controversia inter eosdem est, an Superioris scilicet Archiepiscopi vel Papæ consensus & auctoritas necessaria sit Episcopo, alienanti bona Mensæ suæ, vel etiam Capitularis. Non quidem post Constitutionem Pauli II. *Extravag. Ambitiose* relatam, aut

cum ad alienationem inconsultò superiore se non deventurum prælati juravit; illà enim, ubi usu recepta est, & juramento, cum de re licita, imò laudabilis sit, standum est, juxta Regulam *c. Cum contingat 28. de Jurejurando, c. Licet eadem Rubr. & c. Quamvis de Pactis utrobique in 6.* Sed de Jure communi & *Extravag. cit.* antiquiori: ex cujus dispositione Episcopo, ejusmodi mobilia alienaturo, præter Capituli, etiam Archiepiscopi sui Metropolitaniani vel Papæ consensu opus esse, cum Glossa *in c. 1. V. Defensore, in 6.* existimat Baldus *in Auth. Hoc Jus cit. & Bonacina de Alienat. bonorum Eccles. q. unica p. 4. & n. 4. arg. c. Ut super 8. hâc Rubr.*

Sed istius textûs dispositio specialis locum tantum habet in Episcopo ad consensum Apostolicum requirendum obligato vi à se præstiti juramenti; aliò autem hujus aut Archiepiscopalis consensûs necessitas expressa non reperitur. Contra verò pluribus textibus ad alienationem Episcopi, præter capitularem vel clericalem consensum & subscriptionem, nihil exigitur, ut patet ex *can. Placuit, can. Sine exceptione, 12. q. 2. c. 1. De iis, que à prælat. & c. Pastoralis 9. ibid. & 7. de Donat.* Unde meritò ipsi ad suæ vel Capitularis Mensæ bonorum alienationem de Jure antiquo, ac proinde, ubi *cit. Extravag.* & ejusmodi juramenti præstatio usu recepta non est, etiam hodie Archiepiscopi consensu opus esse, cum Innocent. & Hostiensis *in c. 1. cit.* aliisque negat Redoanus *Casu 1. cit. n. 45. & 50.* Ratio est; quòd legislator Ecclesiasticus hujusmodi Consensûs, si interventum desiderasset, mentionem utique non omisit; ac proinde eum, hòc ipsò; quòd omiserit, nec desiderasse præsumatur, *arg. c. Ad audientiam 4. de Decimis.*

Ff 3

Neque

76. Neque huic Resolutioni obstat *can. 3. Hujusmodi §. Quodsi. 10. q. 2.* ad Ecclesiæ rerum distractionem exigens comprehensionem & subscriptionem duorum vel trium Comprovincialium aut vicinorum Episcoporum; quia §. *cit.* ex Concilio Agathensi *cap. 7.* desumpta dispositio consuetudine contraria sive non-ufu, memoriam hominum excedente, jam pridem est antiquata, teste Bellamera *in can. Abbatibus cit.* apud *cit.* Redoanum *n. 56.*
77. Monasteriorum, uti etiam aliarum Ecclesiarum exemptarum superior, cujus autoritatis interventum, sive consensum ad illa & has pertinentium rerum alienatio exigit, est Papa: cujus jurisdictioni, vi privilegii Exemptionis, immediatè subjiciuntur, Glossa *in Clement. 1. V. Proprii.* Qua in re tamen à DD. adhiberi solet distinctio inter Monasteria à jurisdictione quidem Episcopi exempta, sed tamen subjecta alicui sui Ordinis prælato vel Abbati Generali, vel aliis in ea obtinenti jurisdictionem quasi-Episcopalem, & ea, quæ tali subjecta non sunt: & posteriorum quidem Abbatibus vel aliis prælatis immediatis ad immobilium alienationem præter majoris partis sui conventus, etiam Papalem consensum necessarium, cum Glossa *cit.* tradunt Panormit. *in Clem. cit. n. 9.* & Francus *in c. 1. in 6. n. 23.* quia hujusmodi Abbatis vel prælati proprius, & immediatus superior est Papa. Priorum autem Abbatibus, aliisque superioribus Localibus sufficit autoritas sive consensus Generalis Præpositi &c. & aliquando ex iustius concessione solius Provincialis, in eos eorumque monasteria exercentis jurisdictionem quasi-Episcopalem, ut cum *cit.* tradunt Suarez *Tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 27. n. 13.* & Tamburin. *disp. cit. 9. §. n. 2.* Ipsi tamen Abbati vel alteri prælato Generali ad proprii monasterii immobilium alienationem, præter conventus sui, etiam Apostolicum consensum necessarium esse, cum Redoano *in cit. n. 77.* & communi aliorum docet *cit.* Tamburin. *disp. 13. q. 5. n. 2.*
- Rectè tamen hic Suarez *cit. cap. 27. n. 13.* de Religiosis Ordinibus monet, quando Præpositi Generalis necessarius, aut Provincialis consensus sufficiens sit, spectandas esse cujuscunque Ordinis Constitutiones, Consuetudines & privilegia Apostolica: vi quorum, præsertim à Gregorii XIII. *Constitutione*, quæ incipit *Apostolica Sedis, die 18. Decemb. 1585.* edita, ita concessorum, Præpositus & Congregatio Generalis Societatis JESU, & vi communicationis privilegiorum, aliorum etiam Ordinum Abbates & Capitula Generalia, secundum *cit.* Tamburinum *n. 2.* bona stabilia sive immobilia pretiosa, exigente aut suadente iustâ causâ, alienare Papâ inconsulto possunt, Molina *Tract. 2. de l. & l. disp. 46. n. 13.* & Tamburin. *disp. cit. q. 6. n. 1.* ubi varia ejusmodi aliorum Ordinum Privilegia refert.
- Verùm hodie, ex *Decreto?* Congregat. Cardinalium Interpp. Concilii Tridentini, Urbani VIII. jussu 7. Septemb. 1624. edito, memorata facultas Ordinum Præpositis & Congregationibus vel Capitulis Generalibus est adempta; ut jam res & bona immobilia, & mobilia pretiosa alienare, hypothecæ subijcere, ultra triennium locare, in feudum vel emphyteusim concedere, nisi in calibus Jure permissis, eis perpetuos Vitalitatis census imponere, sine ipsius dicte Congregationis expressa, in scriptis & gratis concedenda licentia, sub penâ privationis Officiorum suorum omnium, Vocatione tam Activæ quàm Passivæ, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, ipso factò incurrente,

cutrênda, ampliùs non possint, Tanne-
rus *Tom. 3. disp. 4. de Justitia q. 7. n. 193.* & Tamburinus *q. cit. n. 7.*

81. Dubium certio est, an ad rerum
Ecclesiasticarum alienationem, præter su-
perioris Ecclesiastici, etiam exigatur con-
sentus Patroni. Hunc enim etiam de
Jure requirendum, non obscurè defumi
videtur ex eo; quòd Patronatùs Jus, si-
cut Honorificum & Utile, ita etiam O-
nerololum esse perhibeatur à Joan. Andrea
& Panormit. in *Rubric. de Jure Patron.*
n. 1. & in suis *de hoc Jure Tract.* à Ro-
cho de Curte *pr. n. 3.* Viviano *Lib. 1. cap. 5. n. 2.* tradita & ab aliis DD. recepta
ejus definitione; patronisque à Jure im-
positum sit Onus, sive cura sui patro-
natùs Ecclesiæ defendendi non solum ad-
versus potentiores, ne opprimantur;
sed etiam adversus earum Rectores & ad-
ministratores; ne ipsarum bona malè al-
ienata dilapidentur, aut reditus, in al-
ios, quàm à fundatoribus præscriptos
usus, scilicet cultùs Divini & fabricæ
conservationem, salaria & sustentationem
ministerorum, alimenta aliásque ne-
cessitates pauperum, convertantur, *can. Filiis, can. Decernimus, 16. q. 7. c. c. Generali 13. de Elect. in 6.*

82. Sed, etsi hæc ita se habeant: &
propterea, cum Ecclesiæ rerum aliena-
tionem necessitatis aut alia legitima cau-
sa exigit, etiam patroni consentum re-
quirendum, suadeat ratio Honestatis: &
aliquando Utilitatis, redundantis in ip-
sam Ecclesiæ & ipsum alienantem; ne
ab eo susceptæ alienationis negotium, si
patrono non consulto damnololum, aut
saltem Ecclesiæ non expedire, ex qua-
cunque causa videatur, ab ipso ex Officio
impugnetur, juxta *can. cit.* ejus tamen
consentum ad contractùs ex justa causa,
& cum hætenus declaratis solennitatibus
celebrati substantiam & valorem necessa-

rium non esse, cum Felino in *c. Cum acci-
cessissent 8. de Constit. n. 20.* Panormit.
in *c. Unic. Ut benef. Sine dimittit. n. 20.*
Rocho de Curte *Tract. cit. V. Onerosum*
n. 3. Lambertino *de Jure Patronat. Lib. 3. q. 2. art. 7. n. 2.* & Viviano *cap. cit. n. 19.* docet Laiman *Tractatu de Rer. Ec-
cles. alien. cap. 4. n. 58.* Ratio est;
quòd substantialibus alienationis solenni-
tatibus à Jure nusquam accenseatur, &
præter clerici institutionem sine patro-
ni præsentatione factam, *can. Decerni-
mus cit. c. Illud 8. c. c. Ex insinuatione 14. de Jure patron. nullus actus, sine ipsius
autoritate gestus, irritatus reperiatur,*
ut cum Anchorano *Consl. 72.* advertit
Lambertin. *cit. n. 2. in fine.* Imò à Con-
cilio Toletano IV. *can. Noverint, 10. q. 1. relatò,* decretum sit, conditores Basi-
licarum in rebus, quas eisdem Ecclesiis
conferunt, nullam potestatem habere,
sed juxta Canonum instituta, sicut Ec-
clesiam, sic & dotem ejus ad ordinatio-
nem Episcopi pertinere. Consonant tex-
tus *can. De rebus, 12. q. 2. can. In ca-
nonibus, 16. q. 1. & novissimè Concil.
Trident. Sess. 24. cap. 3. de Reformat.*

Neque aliud exposcit ratio Oneris,
patrono imminentis; quia vi istius &
can. Filiis, aliorumque can. cit. patro-
no saltem laico, de Jure non jurisdictio
in Ecclesiæ & Clericum in ea canonicè
institutum, neque rerum ejus tempora-
lium administratio: sed quædam dunta-
xat inspectio competit & cura; ne rerum
seu bonorum dilapidatione Ecclesiæ da-
mnum patiat; hoc enim & res malè
administrari si adverteret, à Jure im-
positi Oneris ratio exigeret; ut vel ejus Re-
ctorem honestæ admonitionis conventio-
ne compeecat ipse, vel canonica distri-
ctionis severitate coercendum prælato
Ecclesiastico denuntiet.

Dixi, *Saltem laico;* quia patroni
Ecclesiæ

83.

Ecclesiastici consensum ad alienationem exigit Anchoran. *cit. Consil. 72.* quod majus istius, quam laici jus & auctoritas sit in Ecclesia patronata; cum administrationis rerum istius temporalium rationes exigere, *c. Ex literis 7. de Jure patronat. & c. Cum & plantare 3. §. In Ecclesiis, de Privileg. & Ecclesie vacantis custodiam assumere possit, ut desumitur ex c. Bona 51. de Appellat.* Sed melius, & excluso privilegio, etiam Ecclesiastici patroni consensum ad alienationis valorem de Jure exigunt, negat Lambertinus *art. cit. n. 2.* quod id Jure nusquam sit expressum.

84. Excipienda tamen imprimis sunt bona in Ecclesiam collata, apposita in ipsius Foundationis limine conditione, ne sine patroni consensu alienentur; cum enim in illo à patronis reservari pensiones, & alia conditiones etiam Juri communi adversantes, dummodo perpetua legum prohibitione reprobata vel impossibiles non sint, apponi cum Episcopi consensu possint per ea, quae *arg. l. In re mandata 21. C. Mandati ex communi aliorum sensu & Rotae decis. alleg. tradit Barbosa in c. Gravis 15. de Censibus n. 3.* in Foundationis limine cum istius consensu etiam apponi poterit, & servanda erit conditio; ne in Ecclesia fundationem vel dotacionem collata bona, ipsò non consultò, alienentur; cum talis conditio à sacris Canonibus nusquam reprobetur, Lambertinus. *art. cit. n. 1.* Roenthal *Traët. Feudal. cap. 4. conclus. 19. n. 14.* & Laiman *Traët. cit. cap. 3. n. 51.* Deinde, bona Ecclesie non absolute donata, sed concessa in feudum; talia enim, etiam in casu licito, & Canonice solennitatibus observatis, alienari sine domini directi consensu non posse, *arg. c. Transmissa 7. & c. Verum 8. de Foro compet. communiter docent Cano-*

nista apud Laiman, *l. cit.* Denique bona, quae, ut sine suo consensu non alienentur, patroni etiam laici, privilegio vel consuetudine, immemoriali tempore praescripta, obtinuerunt, Laiman *ibid. n. 52.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 63.*

Dubium quartò & magni in praesentis momenti controversia est de valore alienationis immobilium & pretiosorum, ex justa quidem causa, sive in casu licito, sed haecenus enumeratarum solennitatum aliquam omisam, *vg. Capituli aut superioris consensu non requisitò vel non obtentò, celebratae.* Et ejus quidè valorem detendant Sylvester *V. Alienatio, q. 12.* Navarrus *de Alienat. rer. Eccles. n. 17.* Rodriguez *Tom. 1. Regular. q. 27. art. 9.* & Quaranta *in Summa Bullar. V. Alienatio, n. 24. & 50.* Moventur duplici ratione: Prima est; quòd dictas solennitates praescribendi ratio unica fuerit; ne Ecclesie damnum ac praedictum paterentur; hujusmodi autem damnum aut praedictum, quando *vg. evidētis Utilitatis causa intervenit, omnino cesset; atque idcirco cessare etiam conveniat legem vel sanctiones Ecclesiasticas, quibus solennitates introductae & immobilium ac mobilium pretiosorum alienationi sunt praescriptae, arg. c. Cum cessante 60. de Appellat. c. Magna, in fine 7. de Voto, & l. Generaliter 50. C. de Episc. & Cleric. Tiraquell. *Traët. de Causa cessante lit. L. à n. 530.* & Anchoran. *Consil. 47. n. 4.* ubi ait, *Hec est Regula generalis in legibus, tractatibus & aliis dispositioibus, ut cessante causa, super qua datur dispositio, etiam dispositio cesset.* Altera; quòd, cum ejusmodi contractus favore Ecclesie claudicet ita; ut hanc illò secum sine debita solennitate initio stare, vel ab eo recedere, si velit, possit, ut Sarmientus *de Redit. p. 1. cap. 2. n. 18.**

¶ 1. §. docet, contractum valere sit necesse; quia ab invalido nulloque recedere contrahentium uterque liberè potest; cum, quòd nullum est, nullum habeat effectum, perinde ut, quòd factum non est; quia non factum & nulliter factum æquiparantur, l. Quores 6. ff. Qui satisfiunt cog. Flaminus de Confid. q. 46. n. 25. Confirmatur; quia, ut res male alienata Ecclesiæ restituatur, necessaria est rescissio Contractus, ut non obscure supponitur, can. Apostolicos 13. §. Quisquis, & satis perspicue exigitur can. Precarias, 12. q. 2. non obscure indicio valoris; quia rescissioni locus non est, quando actus ipsò Jure est nullus, arg. l. In causa 16. pr. & §. 3. ff. de Minoribus.

Verùm rescissio can. cit. supposita vel expressa, non ad Obligationem & similes Juris effectus, sed ad Factum tantum referri debet ita; ut alienatio, quæ de Jure nulla est, de facto etiam revocetur, & res Ecclesiæ restituatur, ut cum Turcremata in can. cit. notat Gonzalez in c. Quores 2. de Partu n. 1.

¶ Quare melius ejusmodi alienationem pro irrita habent Covarruv. Lib. 2. Var. cap. 17. n. 2. Molina Traçt. 2. de l. & l. disp. 468. n. 15. Suarez Tom. 4. de Relig. Lib. 2. cap. 77. n. 20. & 21. & Bonacina de Contract. disp. 3. q. 8. p. 4. n. 10. qui præcipuè se fundant in Jure, debita solemnitate destitutas alienationes dilertè & generaliter irritante, can. Si ne exceptione, 12. q. 2. ubi Leo Papa Irrita, inquit, est Episcoporum venditio & Commutatio rei Ecclesiæ absque conventia & subscriptione Clericorum: cui ad verbum consonant textus c. 1. c. Tua 8. de l. quæ à pralat. & similia habentur Clement. 1. & c. 1. hie in 6. Ratio est; quòd sine solemnitatibus Jure præscriptis facta alienatio destituitur Forma: quæ

non servatà actus est nullus, l. 1. l. Si cum inter 2. C. Quando provocare non est necesse, Glossa in c. Cum dilecta 22. V. Irritum, de Rescript. Panormit. ibid. n. 6. & Tiraquell. in l. Si unquam 8. C. de Revocand. donat. V. Revertatur n. 67.

Neque, ut contrariæ doctrinæ Assertores sibi persuadent, cum alienationem suadet evidens Utilitas, deficit ratio, ob quam solemnitates sunt introductæ; quia has introducendi ratio non fuit damnum & præjudicium, quòd hæc aut illa Ecclesia in hoc vel illo casu particulari patitur: sed universale periculum multarum damnificationum Ecclesiis inferendarum, nisi Legali cautione certæ solemnitates, in rerum Ecclesiasticarum alienationibus universaliter observandæ, præscriberentur: quæ ratio cum non deficiat, quantumvis, debita solemnitate in contractu aliquo particulari non observatà, nullum Ecclesiæ damnum inferatur; tali etiam casu non cessabit ratio, ob quam hæcenus declaratæ solemnitates Jure sunt præscriptæ. Confirmatur paritate legum Civilium, propter periculum multarum fraudum ac deceptionum in ultimis voluntatibus committendarum, exigentium solemnitates præscriptas, l. Ex imperfecto 3. & l. Hac consultissima 21. C. de Testamentis: & S. Synodi Tridentinæ, propter periculum gravium incommodorum, quæ ex defectu probationis conjugiorum clam initorum timenda sunt, ad valorem matrimonii præsentiam proprii parochi, & duorum vel trium testium requirentis Sess. 24. cap. 1. de Reformat. matrim. quibus non præsentibus inita conjugia & solemnitatibus non observatis, condita testamenta, ipsò Jure irrita nullaque sunt etiam casu, quò committendæ fraudis, aut alicujus incommodi ex testamento minus solenni, vel ex matrimonio aliter

G g

igitur,

inito, secuturi periculum abesse constaret; quod fraudum & incommodorum saepe interventurorum, aut secutorum periculum, nisi Legales & Canonicae illa cautiones in omni testamento aut matrimoniali contractu essent observandæ, non cesset, Suarez *Lib. 6. de LL. cap. 7. à n. 5.* Salas *Tract. eodem disp. 11. f. 3. n. 31.* & Palao *Tract. 3. disp. 5. p. 1. n. 11.*

Neque obstat eorundem ratio altera; quia cum Ecclesia sine solennitatibus contrahens, si ista velit, resilire non permittitur in poenam fraudis: quam illis, tanquam Canonicae alienationis Formæ, non observatis, contrahendõ præsumitur intentasse, Valquez *cit. dub. 14. in fine*, rectè advertens casu, quò Ecclesia sic contrahentem ad contractus observantiam vellet compelli, ex parte ipsius opus esse, ut contractus, qui nullus fuit, adhibitis, quæ sunt omisæ, solennitatibus omnibus, approbetur & ratificetur. Unde

88. Dubium quintò est, an alienatio, ob defectum solennitatum nulla, istis ex intervallo supervenientibus ratificetur. Ratio dubitandi desumitur à paritate pupilli: à quo sine consensu & autoritate tutoris initus, & propterea irritus contractus, illius consensu ex intervallo superveniente, non convalescit, §. 2. *Instit. & l. Obligari 4. §. 5.* junctâ Glosâ *V. Debet. ff. de Auth. tutor.* Confirmatur; quia alienatio destituta solennitatibus, ut antè dictum, nulla est ob defectum formæ: in qua, ubi peccatum est, ratihabitio nihil operatur, secundum Baldum *in l. Observare 4. §. Post hac 6. ff. de Officio Proconsul. q. 14.*

89. Nihilominus ejusmodi rerum Ecclesiæ immobilium alienationem, solennitatibus ex intervallo supervenientibus, ratificari, cum Hostienâ *in c. Cum nos*

3. *de lis, qua à prelat. V. Raram, & De normit. ibid. n. 3.* aliisque defendunt Rodoanus *de Reb. Eccles. non alien. Rebr. 30. casu 6. n. 10.* & Sarmiento *de Rebr. Eccles. p. 1. cap. 3. n. 1.* propter tertium *c. Quoties 2. de Patru:* ex cujus Gregoriana decisione conventiones, superioris consensum exigentes, ejus superveniente ratihabitione, solidantur; & *c. Cum nos cit.* ubi conventu non consentiente, imò reclamante, ab Episcopo facta rei immobilis concessio non tenere dicitur: nisi eam postmodum, sive ex intervallo, conventus ratam habuisset. Ratio est: quia ejusmodi ratihabitio subsequens vim habet mandati, & ad præcedentis aequæ Ecclesiæ utilis alienationis tempus retrahitur, *c. Ratihabitionem 10. de R. L. in 6. Hostiens. l. cit. Vivianus in c. Cum nos cit.* & Barbosa *in c. Quoties cit. n. 2.*

Neque aliud rectè inferitur ex §. 2. *& §. cit.* quia lata disparitas est inter alienationem prælati Ecclesiastici, & contractum pupilli; isti enim contrahentem necessarius consensus tutoris est; ut impleat defectum iudicii, quò laborare præsumitur pupillus, ad istius quasi intermandum consensum, & personam integrandam; ut proinde merito consensus sive autoritas exigatur in ipso contractu, sive, antequam ad alia negotia transitus fiat: contra prælato, rem Ecclesiæ suæ immobilem alienanti, superioris & capituli consensus necessarius est tanquam solennitas: quæ etiam ex intervallo superveniens à Jure perinde habetur, ac si à principio in ipso alienationis contractu intervenisset, & hanc ratificandi & confirmandi vim habet, *c. cit. & can. Si qua, 12. q. 2. Gaill. Lib. 1. Observat. 47. n. 5.* & Gonzalez, *in c. Quoties cit. n. 13.* Sicut alienationem rei immobilis alicujus Minoris sine decreto iudicis: & alienationem feudi à vassallo

casuallo sine domini directi consensu factas, illius decreto & autoritate, & huius consensu ex intervallo supervenientibus ratificari, docent Bartol. in l. Si quis 25. §. Jussum ff. de Adquirend. heredit. n. 5. & Baldus in l. Cum ipsa 4. C. de Contrab. empt. n. 5. cujus tamen in §. Post hac cit. traditum generale dogma calu, quò ratihabitio fit solenniter, & ab omnibus, à quibus actus ab initio geri debebat, procedere, arg. l. 1. C. Qui admitt. ad bon. poss. ex communi aliorum sensu, negat Sarmiento cit. n. 1. Sed hinc ulterius

90. Dubium sextò oritur, an alienatio non solennis, solennitatibus v.g. Capituli aut superioris consensu ex intervallo supervenientibus, ita ratificetur; ut perinde habeatur, ac si nulla solennitas desiderata, ac proinde alienatio ab initio valida fuisset. Id enim negat Panormit. in c. Cum nos cit. n. 5. eam non nisi à tempore solennitatis supervenientis validam censeri, desumens ex Regulis, Non firmatur tractu temporis, quod de Jure ab initio non subsistit, quæ est 18. in 6. & Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, quæ est 29. ff. de R. I. Verum, quia superveniens illorum consensus fictione Juris ad celebrati contractus tempus retrahitur, cc. cit. ac proinde alienatio non per solum tractum temporis, sed legitimum consensum supervenientem ratificatur, ut notat Glossa Magna in Reg. cit. & præterea cum Ecclesia contrahens istius favore à contractu resilire, etiam ante prius omisi consensus adventum, non potest, allegatæ Regulæ non obstant, quò minus, superveniente legitimo consensu, alienatio ita ratificetur; ut perinde habeatur, ac si ab initio valida fuisset: quod cum Navarro n. 17. cit. & VV. aliis non obscure sentit, Suarez Tom.

4. de Relig. lib. 2. cap. 27. num. 20.

Dubium septimo est, an, cum solennitates nec intervererunt in contractu, nec postea supervenerunt, rei immobilis alienatio irrita etiam sit in foro Conscientiæ interno; id enim satis probabiliter affirmant Sarmiento de Redir. p. 1. cap. 2. Suarez Tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 77. à n. 20. Palao Traët. 12. disp. unic. p. 15. §. 4. n. 5. & alii, emptorem, qui ex parte prælati solennitates intervernisse bonâ fide existimavit, intellectò earum defectu ad rei Ecclesiasticæ ab illo sibi venditæ restitutionem cum fructibus in Conscientia obligantes, licet à nemine sit conventus. Rationibus moventur planè iisdem, quibus persuasi magni nominis Doctores, Canonicorum solennitatum aliquâ destitutam electionem etiam in foro animæ invalidam esse sustinent Lib. 1. tit. 6. n. 190. quarum vis ibidem à n. 191. jam est enervata.

Quare, alienationum Ecclesiasticarum non solennium contractus in interno sive Conscientiæ foro subsistere, emptoremque ad rei Ecclesiasticæ ex justa causa sibi venditæ bonâque fide emptæ restitutionem, donec alienationis nullitas declarata sit, in Conscientia non teneri, cum Panormit. in c. 1. de in Integ. restit. n. 19. Sylvestro V. Alienatio n. 15. & Navarro de Alienat. Eccles. n. 17. verisimilius defendunt Azor p. 2. Instit. lib. 9. cap. 1. q. 8. §. Secundum & Pirrhing ad banc Rubr. n. 36. Ratio est; quia hujusmodi alienatio in Conscientiæ foro subsistit, spectatò Jure Naturali; cum Jure istò ad ejus substantiam & valorem ultra mutuuum contrahentium consensum & justam causam nihil exigatur: Canonicò autem aliòve positivò Jure eam etiam in animæ foro irritatam, non constat neque irritari fuit necesse; cum damnificationum Ecclesiis inferendarum periculum

culdm alienationis non solennis irritatio-
ne in foro externo jam satis remotum sit:
licet ejusmodi ex justa causa & bona fi-
de cum prælato celebratus contractus in
foro animæ subsistat.

921 Dubium octavò est, an solennita-
tes in rei Ecclesiasticæ alienatione inter-
venisse, in dubio præsumatur. Qua in
re, nec malè, distinguit Gaill. *Lib. 2. observat. 71. n. 6.* vel enim, inquit,
earum defectus in judicio à parte adver-
sa allegatur, aut secus? Si posterius hoc,
pro alienationis instrumento, omniàque
ritè acta præsumi, ait cum Felino in *c. Sicut 16. de Senr. & re jud. n. 28.* & Cra-
vetta de *Antiq. temp. pr. p. 3. pr. n. 26.*
Si prius, & defectus solennitatis ab ad-
versa parte allegetur, ea in dubio non
præsumitur, sed probanda est; ut, quam-
vis in alienationis instrumento, prælati
manu & sigillò munitò, eam præviò tracta-
tu & consensu Capitulari & ex justa vg-
evidentis utilitatis causa factam, asseratur,
id tamen ad pronuntiandum pro valore
alienationis non sufficiat; nisi earum in-
terventus aliunde appareat, aut probe-
tur, *arg. c. 1. in 6. & l. Quicumque 13. §. fin. ff. de Publ. in rem act.* quorum
textuum priori Episcopo, prætensâ redi-
tuum exilitate alienationè tuenti, fides ha-
bita non fuit; quòd ea causa, licet justa,
non tamen probata fuerit, Glossa in *c. 1. cit. V. Tenuer.* & Laiman *ibid. n. 4.* Ex po-
sterioris dispositione autoritatè tutoris
& decretù judicis in contractu pupilli in-
tervenisse, probari est necesse, cum; quòd
facta non præsumantur, *c. 1. de Consti-
tut. in 6. & l. In bello 12. §. 2. ff. de Capt. & poss.*
tum verò; quòd Regulare dog-
ma sit, in solennitatibus Juris, liberæ
partium renuntiationi seu remissioni non
obnoxiiis, nudam & non probatam nar-
rationem non sufficere: sed illas appa-
tere vel probari esse necesse; cum, si non

probatae fuissent, Juris cautela & as-
positio facilè eluderetur à contrahenti-
bus, solennitates intervenisse, facile ex-
primantibus.

Ea tamen probationis necessitas per-
petua non est; quia imprimis alià solen-
nitatis & justæ causæ probatione opus
non est, quando eas intervenisse, asseri-
tur instrumentò publicò, super aliena-
tione à publico notario cum solennitati-
bus debitis confectò; cum isto dispositi-
vè contenta vera esse præsumantur, *Scripta 2. de Fide instrument. & l. Cum
precibus 18. C. de Probat. juxta dicta Lib.
2. tit. 22. à n. 20.*

Deinde, si intervenit decretum
judicis, & hunc falsis allegationibus cir-
cumventum non ostendatur, Speculatus
Tit. de Empt. & Vendit. §. 4. n. 7.

Tertiò, si de pravio tractatu &
Capituli consensu constat, pro causæ in-
terventu & justitia præsumptionem esse,
nisi contrarium probeur, ex Mascardo
de *Probat. conclus. 75. n. 11.* notat Laiman
in *c. 1. cit. n. 5.* Demum eadem præ-
sumuntur, si alienatio diuturnò tempore
non fuit impugnata, ex generali Regu-
la; quòd ad contractum necessariæ so-
lennitates extrinsecæ ex temporis diutur-
nitate præsumantur, si ex parte ejus
cui præsumptio favet, possessio scientia
& patiente parte adversâ detur, *cit. Felin. in c. Sicut cit. n. 33.* Cravetta
in *c. 3. §. Nunc venio, n. 1. & cit. Re-
doan. Rubr. 8. casu 11. n. 19.* ubi necesse
est, ad hunc effectum decennium sufficere,
ait. Quòd, licet ita sit, quando
solennitas enuntiata, sive eam interven-
nisse in instrumento asseritur, & de ea
modica contentio est: casu tamen, quòd eam
non facta mentio, & de magni præpo-
dicii re lis est, solennitatis interventum
non ex 10. duntaxat, sed 30. vel 40.
annorum lapsu præsumi, Panormit. in *c. Perventi*

Peruenit 4. de Empt. & vendit. n. 10. Imola
ibid. n. 10. Gaill. l. cit. à n. 7. & alio-
rum communior Opinio est, fundata in
c. cit. & ratione; quòd, cum tanti tem-
poris lapsus tituli præsumptionem in-
ducit, idem statuendum sit de præsum-
ptione solennitatis, ad illius iustitiam ne-
cessaria. Hanc tamen præsumptionem
Juris & de Jure non esse; atque idcirco
in contrarium, siue defectus solennitatis
probationem admittere, ex communi
DD. sensu advertit cit. Gaill. n. 12.

ARTICULUS VI.

De Consensu Aposto-
lico, ad rerum Ecclesia-
stasticarum Alienatio-
nem requisito.

SUMMARIUM.

96. Sine isto Ecclesiarum res laicis sub-
mitti,
97. Et immobiles ac pretiosa alienari
nequeunt;
98. Ut sine eo facta alienatio irrita,
99. Et variis penis obnoxia sit;
100. Nisi res immobiles modice aut pa-
rum utiles sint.
101. Consensus Paps necessarius est ad
alienationem, antiquò Jure per-
missam.
102. Eum solum sufficere, asserentium,
103. Et negantium Opiniones referun-
tur,
104. Et conciliantur ope distinctionis.
105. Papa in alienationem damnosam
consentire non presumitur;
106. Neque licitè potest,
107. Presertim, si bona sint Camera A-
postolica.
108. In alienationem utilem consentire

- non solet ad informationem se-
lius alienantis:
109. Specialem tamen consensum præ-
stans supplet solennitates;
110. In specie Tractatum & Consensum
capituli & superioris.
111. Vis clausula, si ita est.
112. Jus, consensum Apostolicum exi-
gens, usu receptum asserman-
tium,
113. Negantiumque varia Opiniones.
114. Eaque de re sensus DD. Germania
nostra.
115. Refertur tenor Juramenti prela-
torum de non alienando,
116. Eiusque recens explicatio consuta-
tur.
117. Non afficit alienationes, Jure per-
missas sine solennitate.
118. Eò sine ista prohibitas comprehen-
dit.
119. Alia expositio ejus Juramenti.

ANtiquò Jure proditis Ecclesia-
sticæ alienationis solennitati-
bus cum tempore accessit Con-
sensus sedis Apostolicæ: sine
cujus speciali licentia & consensu capituli
sui, Prælati aliique Rectores Ecclesiarum
bona immobilia, seu jura illarum, laicis
submittere seu subijcere: illos Patronos
& Advocatos siue suarum Ecclesiarum
rerumque & jurium defensores constitue-
re: eosque quasi dominos aut superiores
recognoscere, à Gregorio X. in Concilio
Lugdunensi prohibiti sunt, & super ejus-
modi concessionibus, & alienationibus
celebrati contractus, hisque firmandis ad-
jecta juramenta &c. irritata, ut refertur
c. Hoc consulisimo 2. in 6.

Badem Apostolici Consensus solen-
nitas ad alias rerum Ecclesiæ immobilium
& mobilium pretiosarum alienationes
postea generaliter à Paulo II. requisita est
famige-

Gg ;